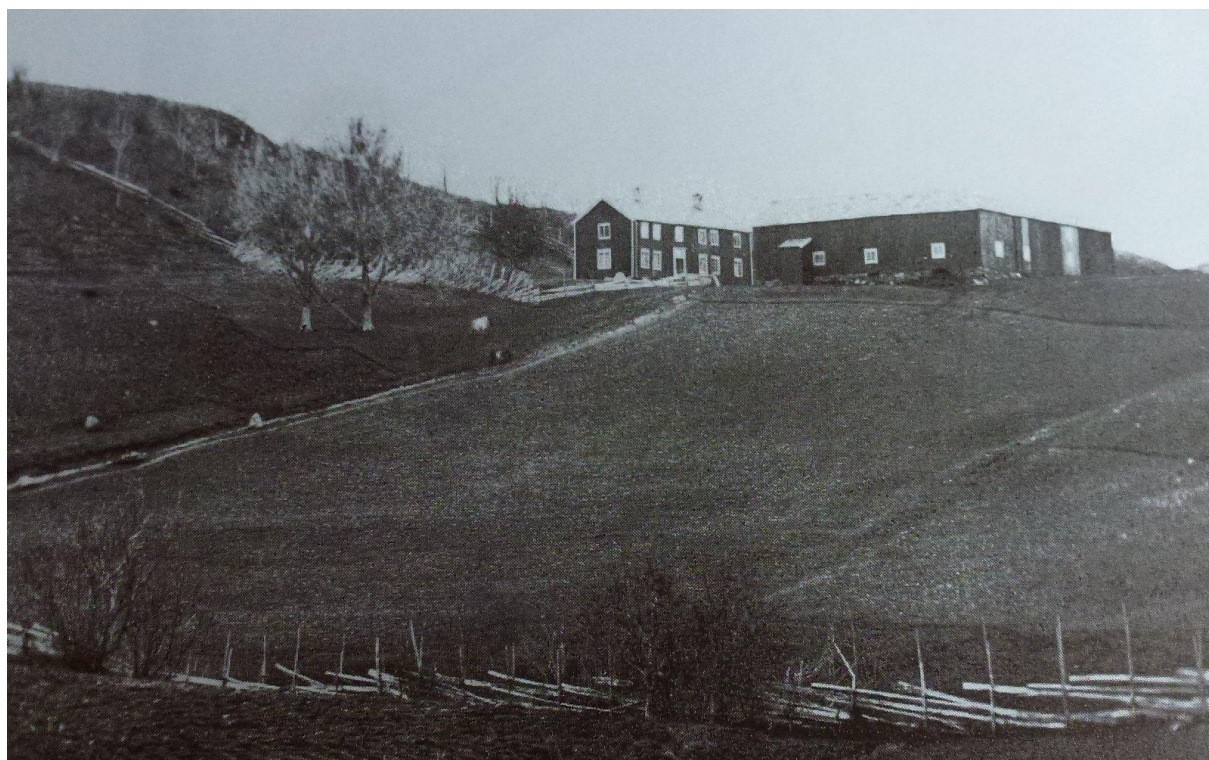

1902 Fosslien

Ethvert tettsted har sine kjente ansikter. Du registrerer dem, men vet kanskje ikke helt hvem de er. I generasjonene før oss ville de havnet som drenger på en gård, hatt et rom – fikk kosten, gjorde småarbeid og var så absolutt til nytte. De gjorde ikke så mye av seg, sa kanskje ikke så meget. Det heter seg at de kun levde. Bakgrunnen og evnene var ulike. De kunne være det som het tilbakestående, ha en funksjonshemming eller en eller annen hendelse hadde satt de litt ut. Noen fremstod derfor som einstøinger, og ble betraktet som originaler. I dag ivaretas flere av disse gjennom kommunale støtteapparat og NAV. Flere av dem var som nevnt en del av vårt bybilde. Når de forlot denne verden, ble det på et vis et tomrom. Du la faktisk merke til det i lang tid etter at de døde. Det var noe som manglet.

En av disse på Stjørdal var tilknyttet Fosslien gård. Det sies at han hadde fremtiden foran seg da han var ung, i den forstand at familien ble bemidlet. Men så forandret livet seg. Han ble spesiell, dullet seg inn i faste rutiner, beskyttet gjennom farens økonomisk tilstand. Han begynte *kun å leve*.

Han ble en tidsmaskin, som en kunne stille klokka etter. Du møtte ham mer eller mindre på samme tidspunkt på hans vandring hjemmefra, til og fra Værnes. Hver dag, året ut, året inn, uansett vær. Da det regnet hadde han med paraply, men slo den ikke opp. Han gikk kliss våt. Var det iskaldt kom han uten lue og votter. Han var i sin egen verden. Han gikk til Værnes hver bidige dag, satt på samme plass i terminalen, og var litt sur dersom noen hadde tatt plassen hans. Kjøpte seg en kopp kaffe, så på folket noen timer, og så vandret han hjem igjen. Utover det eksisterte han kun. Og så døde han. Og med ham forsvant den siste resten av det jeg forbinder med Fosslien gård (gr. nr 100). Vedkommende var spesiell, men det var også Fosslien. Det var skjebner, medgang og motgang. Gården var betydningsfull. Men så levde den bare, dullet seg inn i rutiner og døde hen. Dette var fellesnevneren for gården og en av de siste med tilhørighet til selve gården og bygningsmassene. I dag er det mest ikke noe igjen av Fosslien. Kun minner. Kun historiske fakta om en gård og personligheter som har påvirket Stjørdals utvikling. Og opp i alt dette ligger også et minne om godhet, nemlig opprettelsen av Fosslien legat.

Fosslien gård i gamle dager

Fosslien må kunne regnes som en betydningsfull gård gjennom mange generasjoner. Kaptein, senere oblt. Wilhelm Bruennech, var i sin tid eier en stund av Værnes Hovedgård. Bruennech nedstammer fra en tysk ætt, men faren var norsk og sjef for nordre Gudbrandsdalens regiment. Trolig kom derfor Wilhelm Bruennech til Stjørdal fra nettopp

Suppebolle fra Frankrike, som ble brukt i bryllupet til Mali og Endre (se slutten av kapitlet). Det var en gave fra Endre til Mali i forbindelse med bryllupet i 1879

Gudbrandsdalen. På denne tiden var utvilsomt Værnes den største gården i dalføret, og dekket trolig hele Nedre Stjørdal. Men verdien var ikke stor. Den forandret seg ut i fra tilkomne underbruk. Alt var nok ikke slik det burde være. Gården var i forfall. Den 16. mai i 1737 var det befaring etter krav fra Bruennech. Hovedbygningen var da så forfallen at det ikke var trygt å bo der. Det manglet flere vinduer, og «blyet» var helt oppråtnet. Taket var ikke tett. For øvrig bevitner befaringen at de fleste bygningene var totalt råtne, ikke engang hovedbygning med klokkene var intakt. Ref.: «*Tårnet hvorudi et Seierverk med 2de klokker som ikke går eller vise kan*».

Dreid bolle i valnøttre, brukt av Endre Fosslien til å ha 2-kroner sølv i

Vanntank i kobber

Wilhelm Bruennech var gift to ganger, og hadde 21 barn. Han var kjent for å føre streng kontroll med sine arbeidere, og lå ofte på lur for å passe på at de arbeidet godt nok. Etter Værnes kom oblt. Bruennech til Fosslien, hvor han døde i 1768. Han hadde solgt gården til sin svigermor, fru Karen Melchiorssdatter Lund i september 1754 for 150 rdlr. Fru Lund var enke etter major Iver Christian Lund (1687-1746), som var en viktig offiser på Stene skanse under general Armfeldts innfall i 1718. Bruennech hadde og eiendommer på Skatval og Inderøya. Barnebarnet Fredrik Brunnech Stabell ble eidsvollsmann, senere general og sjef for Hæren. Denne fru Lund overgir skjøtet til sin datter, Karen Sophie, altså enken etter

Bruennech den 17. desember 1768 for 400 rdlr. En av Bruennechs døtre, Bergitte Sophie (1741-1836) eide Dullum (gr.nr 94). Hun er omtalt som jomfru Bruennech, som dør i Leksvik.

Fosslien blir så i slekta Bruennech frem til juli 1792. Da overtar Johan Ernst Alnæs gården. Han er sønn til Endre Eliassen Alnæs på Øyan gård. Johan Ernst Alnæs gifter seg den 29. mai 1801 med Anne Williamsdatter Wessel, som var en uekte datter til William Wessel den yngre på Værnes Hovedgård og Lisbeth Sivertsdatter Tangen. Anne ble adoptert av sin far og ble boende på Værnes til hun giftet seg. Denne Wesselfamilien er slekta til vår sjøhelt Tordenskiold. I 1804 drukner eieren av Fosslien under en fisketur ved Billedholmen. Da hadde han allerede overlatt gården til sin far for 599 rdlr.

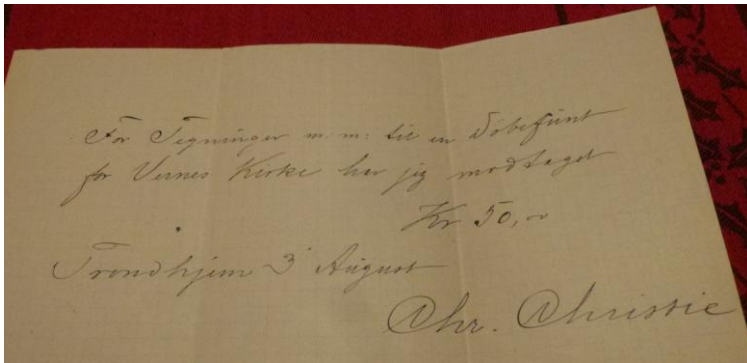
Endre Fosslien, gift med Mali

Faren, Endre Alnæs, bodde for det mest på Øyan, og drev Fosslien som et underbruk. Han var da løytnant ved Stjørdalske dragonkompani. Etter å ha blitt enkemann i 1796 gifter han seg på nytt med Mette Giske Landstad. Hennes nevø var den kjente salmedikteren H. B. Landstad. Mette og Endre Alnæs fikk en datter i 1802. Hun ble neste bruker på Fosslien og gifter seg med en underoffiser ved infanteriet, Augustinus Mathisen - som overtar både Øyan og Fosslien. Overfor så vi at eieren av Fosslien på 1790-tallet, Johan Alnæs, druknet. Det samme skulle skje med eieren på slutten av 1800-tallet. Seint på kvelden, en mørk vårdag i mars 1874 var Augustinus Mathisen, hans kone Kirsti (kone nr. 2), underlensmann Essendrup og lensmannsbetjent Johannes Nordfjæren på vei hjem fra en auksjon på Hjelsvold. De skulle gå over Stjørdalselva ved Slungård. De gikk seg ut i ei råk. Fru Mathisen og lensmannsbetjenten klarte seg, men Mathisen og Essendrup druknet.

Den 14. februar i 1828 overtar Iver Endresen Ven gården. Han ble kjent som en meget dyktig snekker og smed, og flere av tingene han laget har vært fremme på utstillinger, blant annet en bjørnerifle og en fuglerifle. Ola Hjelseng på Hjelseng vestre har flere gjenstander som har blitt laget av Iver Fosslien. Iver Fosslien var medlem av Stjørdal Herredstyre (1842-45). Det samme var hans sønn, og neste bruker av gården, Endre Fosslien. Han drev ved siden av gården et skiferbrudd i Fosliberget. Endre ble gift med Mali Kristoffersen Stokke i juni 1860. De hadde ingen barn. Dette ekteparet på Fosslien skipa før 1902 et par legat. Ett til Innherred sykehus på Levanger, og ett til fattige, trengende i Stjørdal herred. Til Værnes kirke ga det samme ekteparet en vakker døpefont av kleberstein. Det skal innskytes at Dovre Stokke, ugift (1845-1922) og Ola Ven Fosslien, ugift (1834-1916) også bidro med legat.

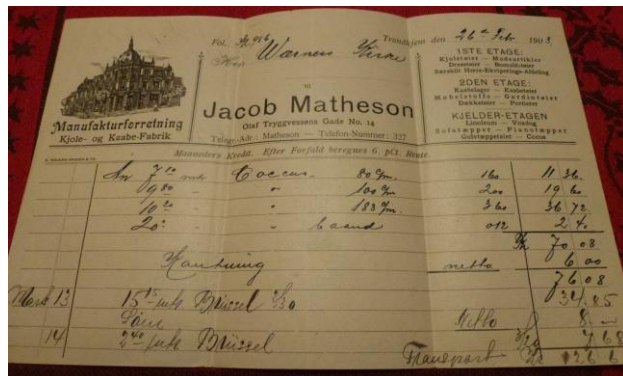
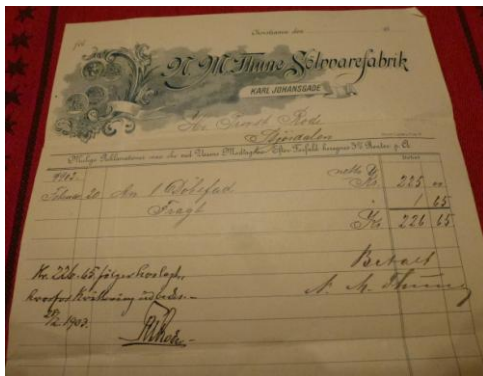

Døpefonten i Værnes kirke

Kvitteringer i forbindelse med døpefonten

Døpefonten må vel karakteriseres som et nyere arbeid, utført med stor presisjon av to stjørdalinger: Peder Estensen Værnes og Lorents Noteng, som begge var ansatt ved Domkirkens steinhuggerverksted. Døpefonten er tegnet av Chr. Christie. På foten er hugget inn følgende innskrift: *Gave fra Endre Iversen Fosli og hustru Aar 1900*. Mali & Endre ga i 1903 også det døpefatet som benyttes i dag, skjønt kirken har et eldre og mer verdifullt døpefat nedlåst. Senere ga også folket på Fosslien gulteppe til Værnes kirke.

Kvitteringer i forbindelse med dåpsfatet og gulteppe

Fosslien kommer så over i Stokkefamilien ved Marius August Stokke, født den 3. desember i 1875. Han ble senere ordfører i Stjørdal fra 1925 til 1934. I våre dager er det Ole Hermod Sandvik som er eier av Fosslien, hvor han fortsatt har et hus der gården lå. Han er både militær og politiker, slik at på et vis følger han så absolutt i fotsporene til tidligere eiere av Fosslien. Ole Hermod kjenner meget godt til historien om Fosslien, som i sin tid var en duft av storhet. Det heter seg at til bryllupet til Mali & Endre ble det hentet suppeterrin fra Frankrike. Mette Oline Mathiasdatter Sandfærhus stelte for sin tante og onkel, Mali og Endre Fosslien og hun arvet et hus på Værnesmoen. Da Stokkefamilien overtok Fosslien fikk Mette med seg store deler av innboet til huset bak Prix'n på Værnesmoen. Hun var forøvrig søskenbarn av

Ole Hermod Sandvik, 14. juni 2015

ordføreren, Marius Stokke. Mali Stokke var søster av tippoldemor til Ole Hermod Sandvik.

Og så er vi tilbake til innledningen, familien som på en måte var "siste" eiere av det som virkelig var Fosslie gård fysisk. Familien solgte unna mest all jordvei og mark til boligformål, det som i dag er boligområdet i Fosslia. Med vandreren til og fra Værnes forsvant den siste rest, den siste linken. Det er på et vis ikke noe igjen av den storslåtte gården. Uansett er historien bevart om en gård som stod i godhetens tegn gjennom flere legat. Det er ikke et dårlig ettermæle.